

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ЛЬВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Затверджено на засіданні кафедри філософії

(протокол № 1 від 30 серпня 2021 р.)

проф. Карась А. Ф.

**ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ (АСИСТЕНТСЬКОЇ) ПРАКТИКИ**

для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти

філософського факультету

спеціальності 033 Філософія

Розробник:

асистент кафедри філософії

Янкович Т.Я.

ВСТУП

Викладання філософії в сучасних умовах зазнає докорінних змін, головне завдання яких втримати інтерес студентів до предмету філософія, чи навколо філософських дисциплін у змішаній, чи дистанційній формі. Філософія у вищій школі повинна задовольнити потреби студентів у знаннях, пов'язаних з теоретичним осмисленням процесів, які відбуваються як у нашій державі, так і в світі загалом у галузі науки, культури, економіки, штучного інтелекту, тощо.

Філософські питання педагогіки, риторики (а отже, і методики викладання філософії, і практичного застосування цієї методики майбутніми викладачами) в період віддаленого навчання – одна із перспективних сфер розвитку знання, не кажучи вже про безпосередню соціальну і суспільну значимість філософсько-методичного і філософсько-методологічного осмислення педагогічних проблем у цілому, та проблем викладання і виховання під час вивчення філософії. У цьому процесі ми спостерігаємо внутрішню спорідненість філософії і педагогіки, та інших забезпечувальних дисциплін. Філософія пов'язана з осмисленням граничних основ буття людини, сфера її інтересів – вічні проблеми людського буття, спосіб її існування – духовно-теоретична рефлексія цих основ і проблем, а багатство філософії – історичний досвід цієї рефлексії. Педагогіка має справу з теорією і практикою онтогенетичного розвитку людини, вона покликана розгадати таємницю становлення особистості і практично посприяти цьому становленню. Отже, у філософії та педагогіці виявляється спільний інтерес – людина та її буття в світі, але кожна із них освоює предмет своїми специфічними засобами. Однак філософія (як і педагогіка) нічого не вирішує за людину. Вона тільки організовує простір індивідуального вибору, надає “інтелектуальні інструменти” для самопізнання, а отже, доповнює і завершує будь-яку спеціальну освіту, допомагає спеціалісту стати особистістю.

Педагогічна (асистентська) практика студентів філософського факультету дуже важлива у підготовці майбутніх фахівців викладацької

діяльності. Головною умовою підготовки до педагогічної практики є успішне теоретичне вивчення студентами історичного розвитку основних філософських проблем, та теоретичне осмислення взаємозв'язку понять класичної та неklasичної, посткласичної філософії.

Упродовж навчання на освітній програмі “Філософія” другого (магістерського) рівня вищої освіти, студенти вивчають нормативні курси і вибіркові дисциплін, які розкривають суттєвий зміст актуальних проблем філософії, дають систему педагогічних знань (“Освітній менеджмент у вищій школі”, “Комунікативна філософія”, “Філософія громадянського суспільства: концепції, моделі і сучасні виклики”, “Магістерський семінар”, “Методика викладання філософських дисциплін у вищій школі”, “Урбаністика: від історії до дискурсу”, “Сучасна філософія та методологія науки”, “Філософія сталого розвитку людства”, “Філософія Івана Франка” тощо).

Відтак магістранти проходять педагогічну (асистентську) практику в жовтні-листопаді, триває практика 4 тижні (6 кредитів, 180 годин), оцінюється в 100 балів, з них за проведення лекційних занять та виконання індивідуального педагогічного завдання – 50 балів, та захист практики – 50 балів, детальне оцінювання зазначено у заліковому листі (див. додатки). Перед початком практики, факультетський керівник організовує загальний інструктаж, куди запрошуються керівники та консультанти від кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи та кафедри психології. За умов віддаленого навчання, інструктаж проводиться засобами відеозв'язку (платформа Teams). Під час інструктажу практикантів ознайомлюють із програмою практики та основними завданнями, результати виконання котрих містяться у заліковому листі. Також коротко нагадують основні рекомендації проведення практичних занять, зокрема у віддаленому режимі.

Мета і завдання педагогічної практики

Під час педагогічної практики студенти повинні суттєво закріпити теоретичні філософські знання, а також:

- 1) ознайомитись з головними формами, принципами і методами

викладання філософських дисциплін, з передовим педагогічним досвідом;

2) набути професійних рис майбутнього викладача, які відповідають сучасним вимогам;

3) навчитись творчо, по-дослідницькому підходити до навчальної, наукової і виховної діяльності;

4) формувати потреби в самоосвіті, самовихованні та підвищенні своєї кваліфікації;

5) виробити і засвоїти вартісні орієнтири гуманістичного виховання студентів.

Зміст педагогічної практики

Зміст педагогічної практики охоплює навчальну, науково-дослідну і виховну роботу.

Навчальна робота

Під час педагогічної практики студенти-практиканти повинні:

– вивчити методичний досвід і систему навчальної роботи кафедри та викладача-методиста, до яких на період практики скеровують студента-практиканта;

– ознайомитися з плануванням та організацією занять;

– оволодіти методикою організації та контролю роботи студентів у навчальному процесі;

– освоїти засоби та методи організації і контролю самостійної роботи студентів;

– засвоїти системний та проблемний методи в навчальній роботі;

– розробити прийоми застосування системного та проблемного методів у навчальній роботі;

– розробити і написати власні тексти лекцій на підставі наукового матеріалу першоджерел, а також наукових праць, підручників (навчальних посібників) і методичних розробок (магістранти);

– розробити власні сценарії проведення семінарських занять

(бакалаври);

- поставити собі за мету досягти в процесі практики взаєморозуміння зі студентами;

- розробити до кожної теми практики систему аргументації щодо тих чи інших філософських положень і спробувати навчити слухачів робити це самостійно;

- показати студентам обмеженість стереотипу доказової аргументації, сформованої під час вивчення конкретних наук;

- розробити форми самостійної роботи студентів на лекціях, семінарських заняттях, під час написання рефератів, надати консультації з цих проблем;

- активізувати самостійну роботу студентів шляхом залучення їх до наукових гуртків, написання рефератів, участі у філософських олімпіадах;

- розробити тести та експрес-контрольні завдання для контролю знання з філософії.

Навчальна робота практиканта умовно розділена на два етапи: пасивна та активна практики. Пасивна практика: ознайомлення із особливостями курсів кафедри, відвідування лекцій керівника-методиста, студентів-практикантів та їхнє обговорення й рецензування. Активна практика: самостійне проведення лекцій з філософії (філософських дисциплін). Тексти лекцій і методичні розробки проведення лекційних занять попередньо рецензує керівник-методист.

Прочитані лекції активно обговорюють усі учасники, називаючи негативні і позитивні моменти. Обговорення занять та результатів практики проводиться під час заключної конференції за участі практикантів, керівників та методистів від кафедри психології та кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи. Матеріали з педагогічної практики (під час дистанційного навчання) практиканти самостійно завантажують у відповідну папку на my.sharepoint.com

факультетського керівника практики.

Науково-дослідна робота практиканта полягає у:

- ознайомленні з науково-дослідною роботою кафедри;
- підготовці й участі у проведенні студентських наукових конференцій;
- допомозі молодшим студентам у підготовці доповідей, тез та рефератів;
- участі в роботі наукових гуртків, проблемних груп тощо;
- використанні наукових принципів, методів і законів у підготовці та проведенні лекцій і семінарських занять;
- підготовці і проведенні серед студентів групи, у якій випускник проходить практику, самостійної роботи у формі есе.

Виховна робота

- ознайомитися з організацією і системою виховної роботи кафедри та факультету, роботою студентського уряду та профспілки;
- за потреби, розробити разом із керівником-методистом план виховної роботи у студентській групі;
- взяти участь у виховній роботі студентів, серед яких проходить практика, провести з ними дискусію про сучасні проблеми розвитку суспільного життя, вечір запитань і відповідей тощо;
- засвоїти навички та прийоми спілкування зі студентами в процесі виховання і самовиховання;
- розробити разом із керівником-методистом з кафедри психології програму психологічного дослідження групи.

Організація і проведення педагогічної практики

Забезпечення успішного проведення педагогічної практики передбачає вирішення таких завдань.

1. Кафедри повинні не пізніше ніж за три тижні до початку проведення практики затвердити керівників-методистів усім практикантам. Одночасно кафедра визначає факультет університету (або інших навчальних закладів), на яких кожен студент повинен проходити практику. Керівниками-

методистами на філософському факультеті призначають викладачів, які мають великий педагогічний досвід, високу кваліфікацію; вміють творчо передавати свою педагогічну майстерність студентам.

2. Керівник-методист не пізніше ніж за два тижні до початку практики разом з практикантом складає індивідуальний план проведення практики; визначає теми лекцій для взаємовідвідування з точним визначенням дати проведення, факультету, групи. Відповідальний за проведення практики на кафедрі подає залікові листи на визначені завдання керівникам практики кафедри філософії та історії філософії. Якщо є потрібна інформація, то керівник практики факультету готує наказ ректора про проходження педагогічної (асистентської) практики.

3. Перед початком практики проводять настановчу конференцію, в якій беруть участь методисти факультету, завідувачі кафедрами, керівники-методисти, методисти кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, заступники декана і студенти-практиканти, для конкретного обговорення і вирішення проблем її проведення.

4. Деканат, факультетський керівник практики, керівники спеціальності і завідувачі кафедрами контролюють проведення педагогічної практики, застосовуючи всі необхідні засоби, щоб оперативно виправити хиби.

5. Керівники-методисти разом з практикантами досягають якісної підготовки читання лекцій.

6. Після проведення практикантами лекцій, керівники-методисти обговорюють їх, у чому беруть активну участь усі, хто був на занятті. Керівник-методист підводить підсумки проведених занять, усебічно проаналізувавши, оцінює їх.

7. Після закінчення студентом практики керівник-методист перевіряє і затверджує (попередньо) його звіт і виставляє загальну оцінку. Кафедра обговорює звіти кожного практиканта і затверджує їх. Студентам-практикантам виставляють оцінку в заліковій книжці за проведення педагогічної (асистентської) практики у вищому навчальному закладі.

8. Підсумки педагогічної практики обговорюють на підсумковій конференції студентів-практикантів у присутності керівництва факультету, кафедр і викладачів, які брали участь в проведенні практики (за умов віддаленого навчання, конференція проводиться на платформі Zoom або Team's).

9. Факультетський керівник педагогічної практики заповнює відомість оцінювання практики на факультеті і інформую про перебіг та підсумки практики на засіданні кафедри.

Форми і методи контролю практики

Загальний контроль за проходженням практики проводить керівник практики факультету, а індивідуальний контроль за виконанням практики – керівник від кафедри філософії, чи історії філософії. Проведені лекції повинні бути обов'язково обговорені керівником від кафедри філософії чи історії філософії.

Практиканти подають, затверджений керівником практики, перелік документів про її проходження, а також заліковий лист з фіксованими оцінками за всі види роботи (завантажуються у my.sharepoint.com).

Наведені форми контролю та обліку практики достатньо повно і всебічно охоплюють роботу практикантів, націлюють їх на своєчасне і якісне виконання завдань, є одним з головних чинників у визначенні підсумкової оцінки педагогічної діяльності студентів.

Студенти, робота яких на педагогічній практиці визнана незадовільною, повинні пройти її знову. Проведення педагогічної (асистентської) практики студентів філософського факультету свідчить, що вона має важливе значення в процесі підготовки викладачів з філософських дисциплін.

ЗАЛКОВИЙ ЛИСТ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕДПРАКТИКИ
студент-магістр філософського факультету (спеціальність 033 Філософія)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Місце проходження практики _____

1.ЗАЛКОВІ ЗАНЯТТЯ							ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ
№ п/п	Дата проведення	Група	Тема заняття	Шкала 0-15 б.	Хто оцінював	Підпис	
1.							
2.							
2.ІНДИВІДУАЛЬНЕ ПЕДАГОГІЧНЕ ЗАВДАННЯ							
№ п/п	Анотація вибіркової дисципліни			Шкала 0-20 б.	Хто оцінював	Підпис	
1.							
3. КОНСПЕКТИ ЗАЛКОВИХ ЗАНЯТЬ							ЗАХИСТ ПРАКТИКИ
№ п/п	Дата проведення	Група	Тема заняття	Шкала 0-10 б.	Хто оцінював	Підпис	
1.							
2.							
4. РЕЦЕНЗІЯ ВІДВІДАНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ							
№ п/п	Дата проведення	Група	Тема заняття	Шкала 0-10 б.	Хто оцінював	Підпис	
1.							
5. ОЦІНКА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ							
№ п/п	ОЦІНКА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ			Шкала 0-10 б.	Хто оцінював	Підпис	
1.							
№ п/п	ЗАХИСТ ПРАКТИКИ			Шкала 0-10 б.	Хто оцінював	Підпис	
1.							

Загальна сума балів _____

Педагогічна практика оцінена:

Керівником-методистом від факультету

на " _____ " _____

(оцінка)

(підпис, посада, прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

Філософський факультет

**КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ**

ПЛАН-КОНСПЕКТ

лекції з курсу _____
(назва)

на тему _____,
(назва)

проведеної в групі _____

(дата, місяць) 2021 року

Склав (склала)

студент (ка) _____
групи ФФФм–12 с

_____ прізвище і ініціали

Перевірили:

_____ (вказати керівників від кафедр
філософського факультету та факультету
педагогічної освіти)

I. Мета: Вказати, виходячи із змісту робочої програми курсу, конкретний результат, який планується досягти.

Навчальна мета передбачає:

– формування у студентів: наукових (методологічних знань про ...; розуміння понять (теорій тощо);

– осмислення закономірностей (теорій, підходів тощо); умінь дискусії (діалогу) з проблем ... ; ціннісних уявлень про ...; особистісного ставлення до...;

– особистісних поглядів стосовно ... ; критичного ставлення до проблем.

Навчальна мета може включати декілька завдань як освітнього, так і виховного і розвивального напрямів.

II. Методи, прийоми, засоби:

Зазначити, які методи, прийоми, засоби навчання застосовуються під час лекції для досягнення визначених завдань.

Методи, прийоми передачі та обміну словесною інформацією:

– розповідь;

– бесіда (репродуктивна, пошукова, проблемна, аутентична – обговорення особистісних поглядів, життєвих міркувань студентів тощо);

– мозкова атака; дискусія; діалог;

– кейс-метод (розповідь про подію, що сталась у житті людини);

Методи, прийоми переконання:

– апеляція до висловлювань відомих людей; проведення доказів; висловлювання аргументів «за» і «проти»;

– апеляція до позитивних і негативних емоцій студентів; діагностичне питання.

Методи, прийоми розвитку мисленнєвих дій:

– аналіз; синтез;

– порівняння; розрізнення; аналогія; узагальнення;

– екстраполяція;

– міркування (просте, складне, вільне, доказове); дедукція; індукція.

III. Наочність: таблиці, схеми, графіки, макети, приладдя тощо.

Технічні засоби навчання:

IV. Основні питання лекції: (не більше чотирьох на одну лекцію).

V. Рекомендована література:

Основна (конкретно вказати: автор, назва, рік видання, сторінки)

Додаткова (— ” —).

VI. Основні питання, що розглядаються під час лекції: Хід лекції:

Розкрити зміст інформації, що висвітлюється під час лекції, описати дії викладача, застосування методів навчання та виховного впливу на студентів, зазначити питання для обговорення, дискусії, діалогу.

I. Вступна частина (до 10 хв.)

- привітання викладача зі студентами;
- налагодження зв'язку із пройденим навчальним матеріалом і новою інформацією, визначення її місця і ролі у системі навчального курсу, прогноз подальшого її розгляду;
- повідомлення теми лекції, створення у студентів позитивної установки на її вивчення;
- визначення основних питань лекції, повідомлення рекомендованої літератури;
- захоплення уваги студентів, психологічна підготовка до розгляду основних питань лекції, виокремлення їхнього зв'язку з майбутньою професійною діяльністю (зазначити інформацію, методи, питання для обговорення).

II. Основна частина (70–75 хв.)

- висвітлення кожного питання окремо;
- показ логічного переходу від одного питання до іншого, здійснення

підсумку після кожного етапу;

- опис шляху обґрунтування понять, термінів, теорій, концепцій тощо, виокремлення критеріальних ознак, складових, основних елементів;

- показ логіки пояснення, інтерпретації явищ;

- опис дій викладача з метою забезпечення розуміння, осмислення студентами змісту;

- розкриття кожного методу, прийому формування мислительних дій, що застосовуються під час лекції;

- зазначення міжпредметних зв'язків, практичних прикладів, спрямованості навчальної інформації на професійну діяльність студентів;

- виокремлення питань для бесіди, дискусії чи діалогу, отримання зворотнього зв'язку;

- опис дій викладача для розвитку інтересу до змісту лекції.

Ш. Заключна частина (5-10 хв.)

- здійснення логічних висновків про основні поняття, положення, що розглядаються;

- повідомлення про досягнення запланованої теми, завдань лекції, оцінка спільної взаємодії зі студентами;

- визначення підготовки до семінарського заняття й обговорення аналізу зазначених питань, положень на занятті;

- коротке повідомлення питань, проблем, що будуть розглядатися у наступній лекції у взаємозв'язку з висвітленими, створення позитивних очікувань;

- подяка студентам за увагу.

План-конспект лекції підписується викладачем, до якого прикріплений студент під час практики.

Львівський національний університет імені Івана Франка

Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Аналіз

навчального заняття з _____

(назва предмету)

проведеного у _____

(вказати групу, курс, факультет)

практикантом-магістром філософського факультету _____

*(вказати прізвище та ім'я того, чиє заняття
відвідали)*

Виконано:
студентом групи ФФФм-21с

Перевірив:

ЗМІСТ АНАЛІЗУ

1. Загальні відомості про навчальне заняття:

- тема навчального заняття, її зв'язок з попередніми і наступними, місце у відповідному розділі;
- форма, тип навчального заняття, його структура, відповідність темі та поставленій меті;
- рівень досягнення мети та отримані результати, умови, чинники, що сприяли цьому;
- сильні та слабкі сторони, досягнення, загальні враження.

2. Підготовка викладача до організації навчального заняття: визначення структури, використання фахової та методичної літератури, підготовка дидактичного та роздаткового матеріалу.

3. Постанова мети, завдань навчального заняття як кінцевого результату, необхідного для досягнення викладачем та студентами, створення у студентів установки на досягненні мети.

4. Відбір змісту навчального матеріалу, розвиток особистісного ставлення студентів до нього:

- раціональний відбір наукових, засадничих знань, понять, фактів, що складають основу розвитку умінь, навичок студентів, їхнього соціального становлення, подальшого навчання;
- спрямованість змісту навчального матеріалу на розгляд проблем, соціального значущих та актуальних для життя студентів, задоволення їхніх пізнавальних і особистісних потреб та інтересів;
- відповідність змісту навчального матеріалу рівню розвитку студентів, їхнім пізнавальним можливостям;
- стимулювання інтересу студентів до змісту, (новизна знань, умінь, їхня різностороння значущість, парадоксальність понять, фактів, популярність інформації, емоційність викладу, подання інформації через призму бачення викладача, науковця);
- інтегрування змісту навчального матеріалу з іншими темами,

навчальними курсами і спецкурсами.

5. Застосування методів, прийомів, засобів, форм організації навчально-пізнавальної діяльності студентів і їх творче, цілеспрямоване поєднання. активізація думки студентів, стимулювання їх до критичного та творчого мислення, вияву власної позиції, поглядів, самостійного пошуку і дослідження.

6. Діяльність викладача:

- ставлення до студентів: наявність позитивної установки;
- стиль діяльності та поведінки викладача, його комунікативні уміння, відкритість, щирість, знаходження контакту зі студентами, вияв педагогічного такту у організації взаємодії зі студентами;
- забезпечення дисципліни як організації порядку на навчальному занятті.

7. Діяльність студентів:

- ставлення студентів до процесу навчання, застосованих форм, методів організації навчально-пізнавальної діяльності, їхня мотивація; ставлення до особистості викладача, вияв до нього;

8. Організація міжособистісної взаємодії студентів та розвиток їхніх взаємин:

- створення психологічно комфортного середовища на навчальному занятті;
- застосування різноманітних форм співробітництва, міжособистісної взаємодії студентів (дискусії, діалоги, групові форми, колективна робота тощо).

9. Отримання зворотнього зв'язку:

- методи, прийоми організації зворотнього зв'язку на кожному етапі навчального заняття;
- перевірка викладачем рівня розуміння, осмислення студентами навчального матеріалу, рівня сформованості їхніх знань та умінь;
- застосування зворотнього зв'язку для усвідомлення особливостей

діяльності, мислення студентів, мотивації їхнього навчання з метою удосконалення організації навчальних занять;

– застосування зворотнього зв'язку, оцінювання для усвідомлення студентами досягнутих успіхів, перспектив їхнього розвитку;

– об'єктивність оцінювання індивідуальних особливостей навчальної діяльності студентів;

– мотивація оцінок студентів без елементів критики особистості.

10. Загальні висновки (пропозиції і поради щодо вдосконалення підготовки і проведення наступних навчальних занять).